

Lågvärdevård inom vårdhygien?

Hygienläkarföreningens höstmöte 2023

Bakgrund

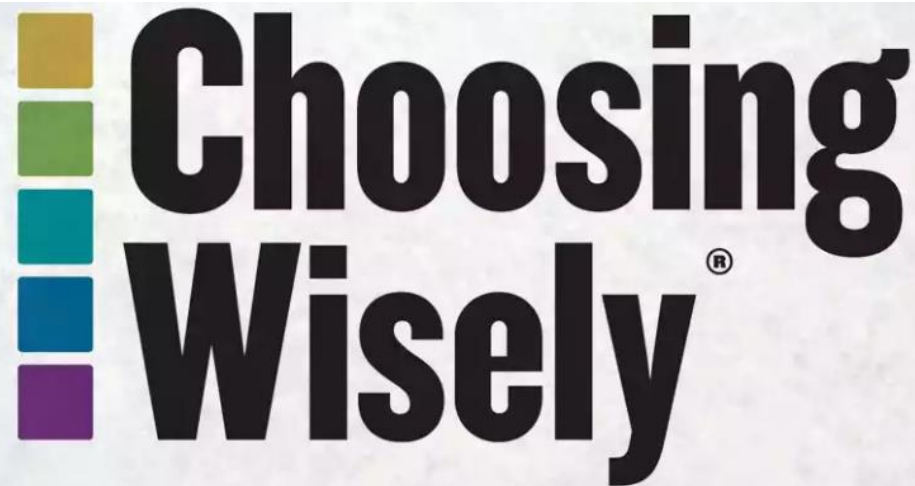

Medicine's Ethical Responsibility for Health Care Reform — The Top Five List

Howard Brody, M.D., Ph.D.

Early in 2009, members of major health care–related industries such as insurance companies, pharmaceutical manufacturers, medical device makers, and hospitals all agreed to forgo some future profits to show support for the Obama administration's health care reform efforts. Skeptics have questioned the value of these promises, regarding at least some of them as more cosmetic than substantive. Nonetheless, these industries made a gesture and scored some public-relations points.

Bakgrund

An initiative of the ABIM Foundation

Choosing Wisely

Arbetet ska:

- Ledas av professionen
- Ske med betoning på vikten av förbättring av kvalitet och minskad skada
- Vara multidisciplinärt
- Främja en personcentrerad dialog
- Vara evidensbaserad
- Ske transparant och demonstrera stödjande evidens för åtgärden

Att inte göra för mycket

Att läkaren gör lagom mycket är gynnsamt för både patienten och ekonomin

 Göran Nilsson, professor, Centrum för klinisk forskning, Västmanlands sjukhus, Västerås

goran.nilsson@ltv.se

»Säll är den som har till rättesnöre att han tänker efter före« (Tage Danielsson)

Två fallgropar hotar läkaren. Den ena är att han/hon gör för litet och inte ingriper vid sjukdom, vilket kan leda till bister kritik. Den andra är att han/hon tvärtom gör för mycket.

Sistnämnda fallgrop är inte lika uppmärksamman och leder sällan till kritik. Överdiagnostik innebär att människor med ringa symtom får en diagnos utan praktisk betydelse. Överbehandling blir ofta följden.

Balansgången mellan de två fallgroparna fordrar något slags klinisk visdom och gott omdöme, vilket kan vara svårt att fånga i kliniska riktlinjer. Onödig sjukvård medför stora medicinska och ekonomiska konsekvenser [1].

Det senaste året har risken att göra för mycket rönt en överraskande stor uppmärksamhet i fackpressen. »Choosing Wisely«, <http://www.abimfoundation.org>, är ett internationellt initiativ för återhållsamhet med diagnostik och behandling. Initiativet har uppmärksamman i bl a Läkartidningen [2], JAMA [3] och BMJ [1, 4]. BMJ:s chefredaktör Fiona Godlee har särskilt engagerat sig i frågan. <http://www.bmi.com/too-much-medicine>

SAMMANFATTAT

Överdiagnostik medför att personer med inga eller ringa symtom får en diagnos utan praktisk betydelse. Överbehandling blir ofta följden. Onödig och kostsam vård kan skada patienten.

Snedvridande ekonomiska incitament för viss vård och tveksamma behandlingsvinster vid screening kan ligga bakom alltför omfattande medicinska åtgärder.

Rapport från arbetsgruppen för
Kloka Kliniska Val

” Sammanfattningsvis finns det både goda skäl, och goda förutsättningar för SLS att ansluta till det internationella Choosing Wisely-samfundet och initiera och leda utvecklingen av Kloka Kliniska Val i Sverige.”

SENASTE Karolinska institutet återlämnar mänskliga kvarlevor till sameby

KONTAKT SKRIV PREI

ÖVERSIKT

Kloka kliniska val – att avstå det som inte gör nytta för patienten

Martin Almquist, docent, överläkare, kirurgiska kliniken, Skånes universitetssjukhus Lund
martin.almquist@med.lu.se

Hálfdán Pétursson, med dr, specialistläkare, allmänmedicin, Omtanken vårdcentral, Källered

Josabeth Hultberg, specialistläkare, allmänmedicin, Vårdcentralen Åby, Region Östergötland

Herman Holm, överläkare, Psykiatri Skåne, Malmö

Mathias Axelsson, överläkare, funktionschef, medicinsk diagnostik, Karolinska universitetssjukhuset

Stella Cizinsky, överläkare, hjärt- och lungmedicin, fysiologi, Universitetssjukhuset Örebro

Karin Pukk Härenstam, med dr, specialistläkare, Astrid Lindgrens barnsjukhus, Stockholm

Christina Bergh, professor, överläkare, kvinnokliniken, Sahlgrenska universitetssjukhuset; HTA-centrum, Västra Götalandsregionen

Martin Serrander, överläkare, medicinkliniken, Nyköpings lasarett

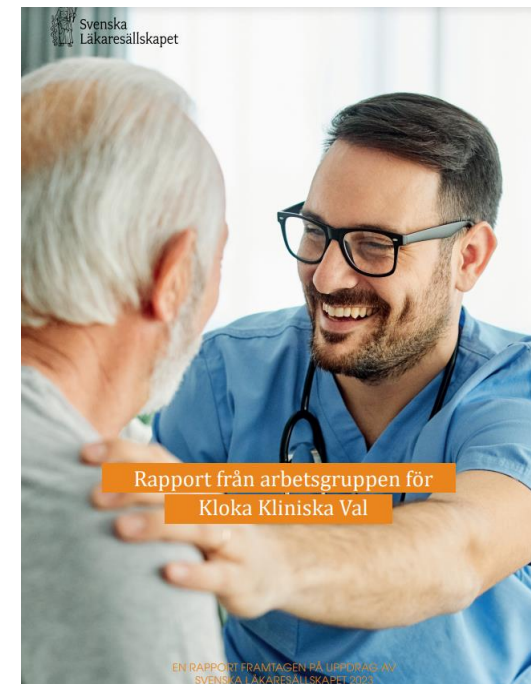
FIGUR 1 Översikt över övervakning och övervakning av kvalitetsindikatorer för patienter. Figur hämtad från Petersson et al (2022)

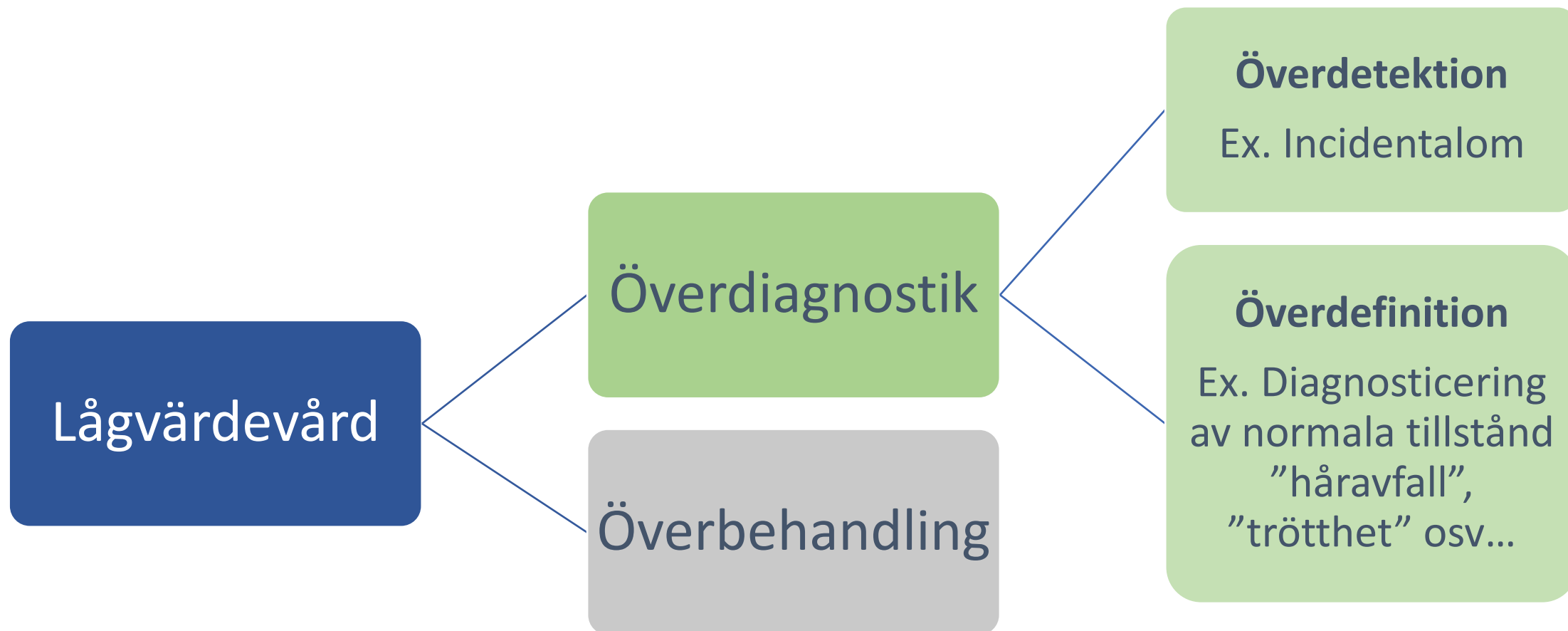
Lågvärdevård

Samlingsbegrepp för åtgärder med låg eller ingen patientnytta. Kan vara åtgärder utan effekt eller med dålig risk-nytta balans.

- **Överdiagnostik**
- **Överbehandling**
- Kännetecknas av praxisvariation

Lågvärdevård - indelning

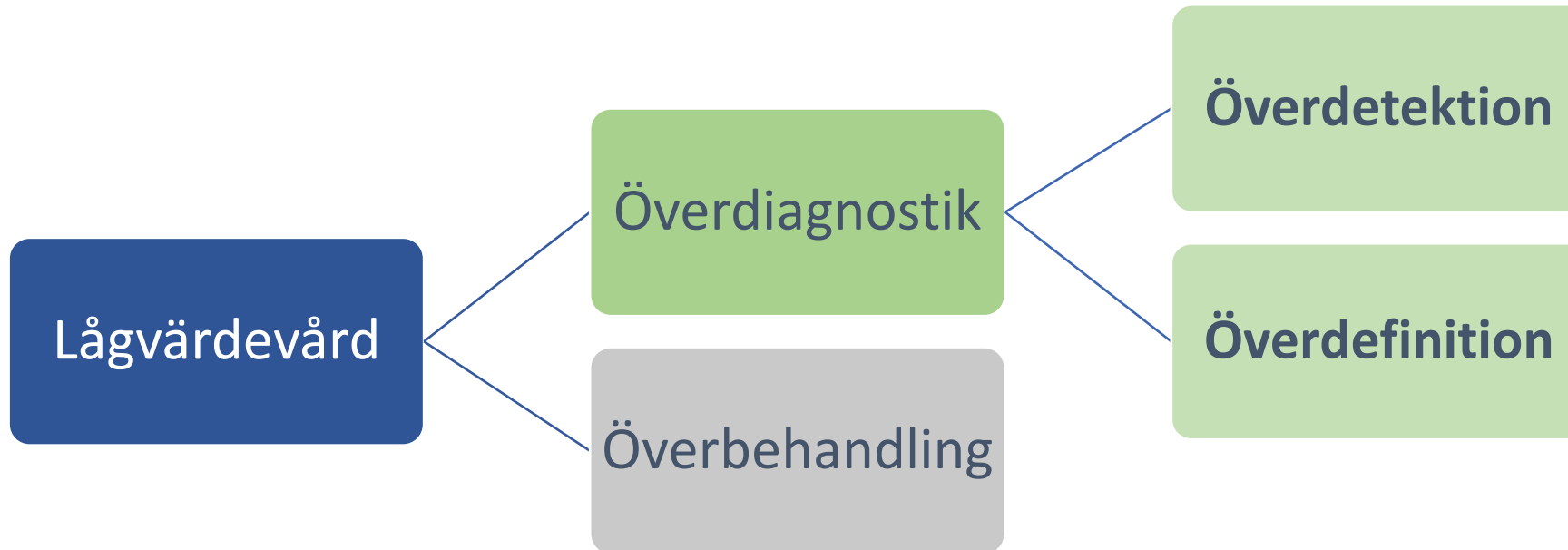
5 QUESTIONS to Ask Your Doctor Before You Get Any Test, Treatment, or Procedure

- 1 Do I really need this test or procedure?** Medical tests help you and your doctor or other health provider decide how to treat a problem. And medical procedures help to actually treat it.
- 2 What are the risks?** Will there be side effects? What are the chances of getting results that aren't accurate? Could that lead to more testing or another procedure?
- 3 Are there simpler, safer options?** Sometimes all you need to do is make lifestyle changes, such as eating healthier food or exercising more.
- 4 What happens if I don't do anything?** Ask if your condition might get worse — or better — if you don't have the test or procedure right away.
- 5 How much does it cost?** Ask if there are less-expensive tests, treatments or procedures, what your insurance may cover, and about generic drugs instead of brand-name drugs.

FOUR QUESTIONS TO
ASK MY CLINICIAN OR
NURSE TO MAKE
BETTER DECISIONS
TOGETHER

1. What are the Benefits?
2. What are the Risks?
3. What are the Alternatives?
4. What if I do Nothing ?

Rekommenderar vi lågvärdevård / ger vi lågvärderåd?

- Smittspårningsprovtagning vid nytt fall av mrb-bärarskap (samma rum med riskfaktorer / samma rum / samma avdelning)

(Överdiagnostik?)

- Spola alla(?) tappställen 1 gång per vecka mot legionellatillväxt.

(Överbehandling?)

- MRSA screening av vårdpersonal

(Överdetektion?)

- Bärarskap av Karbapenemresistent Acinetobacter (avskrivning?)

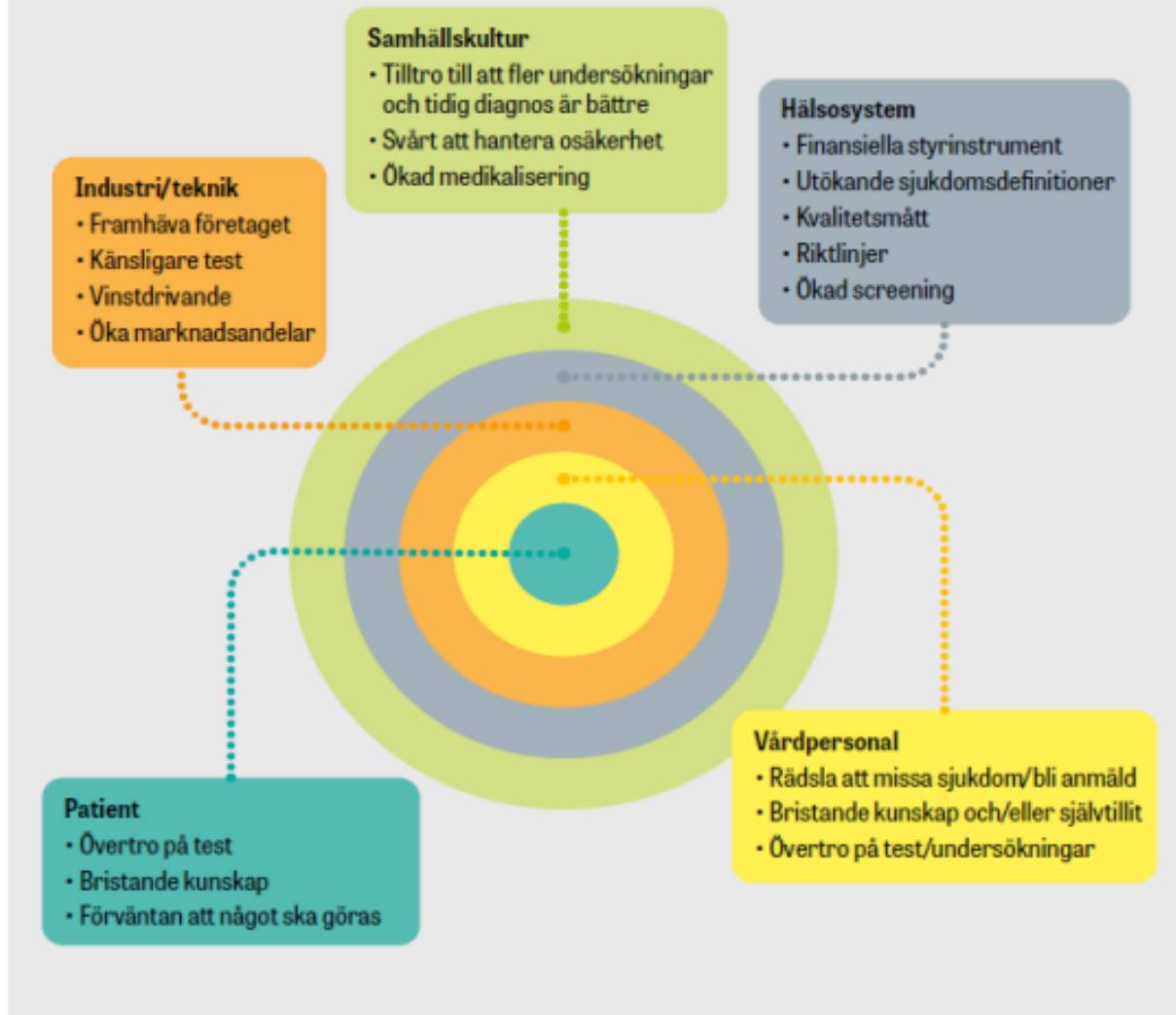
- Personal med MRSA bärarskap får inte arbeta på "riskavdelning"

(Överdefinition?)

Lågvärdevård - orsaker

- Samhällskultur
- Hälsosystem
- Vårdpersonal
- Patient
- Industri/teknik

FIGUR 1. Orsaker till överdiagnostik och överbehandling, så kallad lågvärdevård (low-value care). Figur anpassad från Pathirana et al [32].

Hinder för kloka kliniska val i Sverige

Exempelvis:

- Sjukvårdens styrning
- Resurser och kunskap
- Bristande ledningsstöd vid avsteg från riktlinjer
- Bristande kontinuitet (patient-läkare)
- Riktlinjers utformning
- Defensiv medicin

I patientsäkerhetens namn

Utövar vi till defensiv medicin?

”nollvision” är det ett hinder?

Identifying, deconstructing, and deimplementing low-value infection control and prevention interventions

Virginia R. McKay PhD, MA¹ and Jennie H. Kwon DO, MSCI²

¹Brown School, Washington University in St. Louis, St. Louis, Missouri and ²Department of Infectious Diseases, Washington University School of Medicine, St. Louis, Missouri

- McKay VR and Kwon JH. (2023). Identifying, deconstructing, and deimplementing low-value infection control and prevention interventions. *Infection Control & Hospital Epidemiology*, 44: 1034–1035, <https://doi.org/10.1017/ice.2>

1. Utvärdera om rekommenderade interventioner och vårdåtgärder gör nytta.
2. Identifiera lågvärdevård och prioritera interventioner, ex med hjälp av Delphi metoden.
3. Stötta de-implementering av prioriterade lågvärdeinterventioner. Ta hjälp av implementeringsforskning.

Vad händer nu?

”Att SLS, som läkarkårens oberoende vetenskapliga professionsorganisation, ska vara med och leda arbetet med att införa Kloka Kliniska Val i Sverige känns självklart, men det kommer att krävas extern finansiering och samverkan. En stor del av arbetet vilar på våra specialitetsföreningar som tillsammans med patienter och andra aktörer ska identifiera åtgärder för att utmönstra inom sin specialitet”

Tobias Alfvén, ordförande för Svenska Läkaresällskapet.

Deimplementering

- Projekt ofta kopplade till besparingsåtgärder
- Resurskrävande och svårt att hålla över tid
- Kräver stabil ledning på alla nivåer över tid

- Förebilden stramas framgångskoncept:
  - arbetssättet har utvecklats under lång tid
  - utan ekonomiska incitament
  - med eldsjälarna i nyckelpositioner och nätverk

